

**Educatief aanbod
voor asielzoekerspeuters
en peuters met een status**

Resultaten van een landelijke peiling

Educatief aanbod voor asielzoekerspeuters en peuters met een status

Resultaten van een landelijke peiling

Sandra Beekhoven en Paulien Muller
Sardes, Utrecht
Juni 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding en achtergrond	2
1.1 Inleiding.....	2
2. Asielzoekerspeuters	3
2.1 Gemeenten met een (educatief) aanbod voor asielzoekerspeuters	3
2.2 Vve voor asielzoekerspeuters.....	5
3. Peuters met een status	7
4. Zomerscholen en /of schakelklassen	10
5. Opinies van gemeenten	11
6. Slothoofdstuk	13
Bijlage.....	15

1. Inleiding en achtergrond

1.1 Inleiding

Het ministerie van OCW heeft het consortium van Oberon, CED-groep en Sardes dat vve-gemeenten ondersteunt bij de naleving van de bestuursafspraken op het gebied van vve, schakelklassen en zomerscholen, gevraagd om een inventarisatie uit te voeren naar de stand van zaken omtrent de bestrijding van mogelijke taalachterstanden bij de allerjongste asielzoekers en statushouders (2-4 jaar).

Uit de hoge respons op de hier voorliggende landelijke peiling blijkt dat gemeenten zich betrokken voelen bij de thematiek van de asielzoekerspeuters en peuters met een status. Er hebben 283 van alle 391 uitgenodigde gemeenten gereageerd op de vragenlijst. Een flinke respons van 70 procent. Van de G37 gemeenten heeft 73 procent meegedaan, van de G86 gemeenten 67 procent.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 komt de situatie van asielzoekerspeuters aan bod. In hoofdstuk 3 gaat het over peuters met een status. In het vierde hoofdstuk is kort aandacht voor de situatie rond zomerscholen en schakelklassen. Gemeenten zijn ook bevraagd over hun opvattingen rondom de thematiek van deze peiling, daarover is te lezen in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 zetten we de resultaten van deze peiling op een rij in het slothoofdstuk (hoofdstuk 6).

2. Asielzoekerspeuters

In dit hoofdstuk staan de peuters die in de asielopvang verblijven centraal. Dit zijn zowel peuters van gezinnen waar de procedure nog loopt, peuters van gezinnen die wachten op uitplaatsing naar een gemeente, als peuters van gezinnen die zijn uitgeprocedeerd maar nog in de asielopvang verblijven. In dit hoofdstuk noemen we deze groep kortweg 'asielzoekerspeuters'.

In het kader van deze peiling zijn alle Nederlandse gemeenten benaderd. Van deze gemeenten heeft 75 procent niet te maken met een vorm van asielopvang. Twee respondenten (0,7%) weten het niet. Een kwart van de gemeenten (68 gemeenten) heeft wel opvang op het moment van de peildatum.

De hier volgende gegevens zijn verzameld onder die groep van 68 gemeenten.

In tabel 1 is te zien dat een ruime meerderheid van de 68 gemeenten met asielopvang een (educatief) aanbod heeft voor de peuters die in deze opvangvoorziening verblijven.

Tabel 1 Beschikbaar aanbod voor 2-4 jarigen in de opvang (n=68)

	N	%
Ja	40	59%
Nee	22	32%
Weet niet	6	9%

Een derde van de gemeenten heeft geen aanbod en in tabel 2 is te lezen wat daar de achtergrond voor is.

Tabel 2 Redenen om geen aanbod te hebben (meerdere antwoorden mogelijk, n=22)

	N	%
Nog niet bij stil gestaan	0	0%
Vinden we geen gemeentelijke verantwoordelijkheid	1	5%
Is praktisch niet uitvoerbaar	5	23%
Het aanbod is in voorbereiding	3	14%
Anders	15	68%

Bij het antwoord 'Anders' noemen zes gemeenten dat de verblijfsduur van de kinderen te kort is of dat deze groep extreem klein is ("Peuters zijn hier gemiddeld 4 dagen."). Twee gemeenten melden dat ze onderzoeken hoe ze opvang vorm kunnen gaan geven. Niet alle gemeenten gaven een toelichting.

2.1 Gemeenten met een (educatief) aanbod voor asielzoekerspeuters

In tabel 3 is te zien door wie het aanbod wordt verzorgd.

Tabel 3 Het (educatief) aanbod wordt verzorgd door... (meerdere antwoorden mogelijk, n=38)

	Aantal keer genoemd	%
Professionals	24	63%
Vrijwilligers	16	42%
Weet niet	1	3%
Anders	6	11%

In de 63 procent van de gemeenten wordt het aanbod verzorgd door professionals en in 42

procent (ook) door vrijwilligers. In vijf gevallen wordt het aanbod verzorgd door een combinatie van professionals en vrijwilligers.

Bij 'Anders' worden twee keer COA-medewerkers genoemd. Andere gemeenten lichten uitgebreid toe, bijvoorbeeld:

- op dit moment door 3 vrijwilligers, waarvan 1 geschoold. Bedoeling is dat een gekwalificeerd medewerker van een professionele kinderopvangorganisatie mee gaat kijken en daar waar nodig ondersteuning zal bieden.
- vrijwilligers in de uitvoering met daarboven een programmabegeleider van het AZC/COA

Het (educatieve) aanbod is meestal gelocaliseerd op het terrein van de asielopvang (zie tabel 4).

Tabel 4 Locatie van het (educatief) aanbod (n=39)

	Aantal keer genoemd	%
Een ruimte in of op de opvanglocatie	25	64%
In een bestaande peuterspeelzaal buiten de opvanglocatie	8	21%
In een bestaande kinderdagverblijf buiten de opvanglocatie	2	5%
Een ruimte in een school op de opvanglocatie	2	5%
Anders	2	5%

Bij de categorie 'Anders' vult een gemeente niets in en de ander "zowel antwoord 1 als 4".

Voor zover er sprake is van een aanbod in een bestaande peuterspeelzaal of kinderdagverblijf is er uiteraard sprake van inspectietoezicht. Deze locaties vallen onder toezicht van de GGD en de locaties waar vve wordt geboden vallen tevens onder de verantwoordelijkheid van de Onderwijsinspectie. Aan de gemeenten met een (educatief) aanbod op de opvanglocatie is gevraagd naar de aanwezigheid van GGD en Onderwijsinspectie toezicht. In tabel 5 is te zien of daarvan sprake is.

Tabel 5 Bezoek van voorzieningen voor asielzoekerspeuters (n=29)

	Ja	Nee	Weet niet
GGD	11 (38%)	11 (38%)	7 (24%)
Onderwijsinspectie	5 (17%)	14 (48%)	10 (35%)

Aan de groep gemeenten die een (educatief) aanbod hebben (zie tabel 1) is gevraagd of zij van deze groep peuters vaststellen of zij een vve-doelgroepkind zijn.

Tabel 6 Vaststellen of asielzoekerspeuter onder vve- doelgroep valt (n=38)

	N	%
Niet van toepassing (geen vve in gemeente)	2	6%
Ja	5	13%
Nee	5	13%
Zij worden automatisch tot de vve-doelgroep gerekend	18	47%
Weet niet	3	8%

Aan de gemeenten (14 stuks) die geen vve hebben of het vve-beleid niet toepassen op asielzoekerspeuters, is gevraagd waar het aanbod wel uit bestaat. Het gaat dan vooral om een speelplek in de asielopvang (57%). De overige vormen betreffen vormen waar vrijwilligers actief zijn (crèche, taalles). Hoeveel peuters op deze wijze worden opgevangen weten de meeste (85%) gemeenten niet.

In tabel 7 is te zien dat de betrokkenheid van deze gemeenten ook gering is. Een enkele gemeente stimuleert de (educatieve) opvang. Bij het antwoord 'Anders' gaat het om het inkopen van NT2 materiaal (faciliteren) en de andere gemeenten schrijven dat de instellingen het zelf regelen.

Tabel 7 De betrokkenheid van de gemeente bij -een niet-vve-aanbod voor asielzoekerspeuters (meerdere antwoorden mogelijk, n=14)

	Aantal keer genoemd	%
Geen	10	71%
Stimulerende rol	2	14%
Faciliterende rol		
Financierende rol		
Anders	3	21%

2.2 Vve voor asielzoekerspeuters

Drieëntwintig gemeenten bieden vve aan asielzoekerspeuters. Deze groep bestaat voor 70 procent uit G37 (30%) of G86 (40%) gemeenten.

Van de gemeenten die vve aanbieden, biedt 35 procent vve voor asielzoekerspeuters op dezelfde manier aan als voor de andere vve-doelgroep kinderen. De overige gemeenten rapporteren een aantal verschillen, deze zijn te lezen in tabel 8.

Tabel 8 Verschillen t.o.v. reguliere vve (meerdere antwoorden mogelijk, n=23)

	Aantal keer genoemd	%
Ander aantal dagdelen	5	22%
Extra aandacht voor toeleiding	1	4%
Aangepast programma	6	26%
Andere hoogte ouderbijdrage	7	30%
Extra (professionele) handen op de vve-groepen	2	9%
Extra (vrijwillige) handen op de vve-groepen	1	4%
Andere instroomleeftijd	2	9%
Anders	5	22%

Sommige van deze antwoorden konden worden toegelicht. Zo gaat het in het geval van de ouderbijdrage (door 30% van de gemeenten genoemd) steeds om 'geen bijdrage'. Bij de verschillen in het aantal dagdelen gaat het vaker om meer dagdelen. Bij het antwoord 'Anders' worden genoemd ouderbetrokkenheid, benodigde expertise en de bezetting van de medewerkers.

Tabel 9 Zijn er voldoende vve-plaatsen beschikbaar? (n=23)

	N	%
Voldoende	18	78%
Onvoldoende	4	17%
Weet niet	1	5%

Hoeveel asielzoekerspeuters gebruik maken van het vve-aanbod is voor veel gemeenten niet precies aan te geven. Bij de meeste gemeenten is er wel sprake van voldoende aanbod.

Tabel 10 Waarmee wordt deze vve-opvang gefinancierd? (n=23)

	Aantal keer genoemd	%
Onderwijsachterstandgelden	19	83%
Bijdrage van het COA	6	26%
Bijdrage van kinderopvang/peuterspeelzaal-organisaties	2	8%
Bijdrage van schoolbesturen		
Anders	1	4%

Vve voor asielzoekerspeuters wordt vooral uit de gemeentelijke onderwijsachterstandgelden gefinancierd. Bij een kwart van de gemeenten levert het COA een bijdrage.

Er wordt voor het bieden van vve aan asielzoekerspeuters vooral samengewerkt met voorschoolse instellingen en het COA. Bij 'Anders' noemden gemeenten de bibliotheek en 'geen partners'.

Tabel 11 Samenwerkingspartners (meerdere antwoorden mogelijk, n=23)

	Aantal keer genoemd	%
COA	16	70%
Bestuur van een (AZC) school	5	10%
Het samenwerkingsverband po	1	4%
Kinderopvang/peuterspeelzaal-organisaties	22	96%
Buurgemeenten	0	0%
Provincie	0	0%
Jeugdgezondheidszorg	9	4%
Anders	2	9%

Ruim 40 procent van de gemeenten ervaart geen knelpunten bij het bieden van vve aan asielzoekerspeuters. Evenveel gemeenten ervaren knelpunten op financieel gebied.

Tabel 12 Knelpunten bij het bieden van vve aan asielzoekerspeuters (meerdere antwoorden mogelijk, n=23)

	Aantal keer genoemd	%
Nee	10	44%
Ja, op het gebied van financiën	10	44%
Ja, op het gebied van materiaal	1	4%
Ja, op het gebied van faciliteiten	2	8%
Ja, op het gebied van draagvlak	2	8%
Ja, op het gebied van deskundigheid van professionals	3	13%
Anders	3	13%

Bij het antwoord 'Anders' noemden gemeenten de fluctuaties in het aantal asielzoekerspeuters, de inspectie-eisen aangaande een VOG waardoor ouders niet op de groep kunnen meehelpen en tot slot het gebrek aan middelen om extra professionals in te zetten.

3. Peuters met een status

In dit hoofdstuk gaat het om peuters met een status die zijn uitgeplaatst vanuit de asielopvang naar een gemeente en die daar in de Basisregistratie Personen (BRP) zijn ingeschreven op het moment van onderzoek. De groep respondenten is groter dan in het vorige hoofdstuk, omdat in principe in alle gemeenten in Nederland statushouders gevestigd kunnen worden. De informatie in dit hoofdstuk betreft dus niet de peuters met een status die nog in de asielopvang verblijven, maar alleen de peuters met een status die met het gezin zelfstandig gevestigd zijn in de betreffende gemeenten.

Van de deelnemende gemeenten heeft 66 procent (177 gemeenten) te maken met ingeschreven peuters met een status. Zeven procent heeft geen peuters met een status en een behoorlijke groep weet het niet (27%).

Aan de groep van 177 gemeenten die aangeeft peuters met een status binnen de eigen gemeente hebben is gevraagd of er een vorm van (educatieve) opvang of is voor deze groep peuters.

Tabel 13 (Educatief) aanbod voor ingeschreven peuters met een status (n=177)

	N	%
Ja	153	87%
Nee	13	7%
Weet niet	11	6%

Aan de 13 gemeenten die geen (educatieve) opvang hebben, is gevraagd naar de reden daarvoor. Uit de antwoorden blijkt dat in vier gemeenten deze groep van het reguliere aanbod gebruik kan maken (er is dus wel aanbod). Andere gemeenten geven aan dat de groep maar uit één of enkele peuters bestaat en dus te klein is (praktisch niet mogelijk). Een gemeente geeft aan dat het geen prioriteit heeft, in verband met beperkte financiële middelen. Eén gemeente is bezig met de voorbereiding.

Aan de 153 gemeenten die wel (educatieve) opvang bieden aan peuters met een status, is gevraagd of zij bij deze groep peuters individueel de doelgroepdefinitie vve toepassen. In tabel 14 is te zien dat drie kwart van gemeenten dat doet en in een vijfde van de gemeenten worden deze peuters automatisch tot de doelgroep gerekend.

Tabel 14 Individueel vve-doelgroep bepalen (n=153)

	N	%
Niet van toepassing (geen vve in gemeente)	4	3%
Ja	113	73%
Zij worden automatisch tot de vve-doelgroep gerekend	29	19%
Weet niet	4	3%
Anders	3	2%

Aan de groep van 11 gemeenten zonder vve of die kinderen niet indiceren of automatisch toewijzen aan vve, is gevraagd welk (educatief) aanbod er voor de peuters is. In een geval gaat het dan toch om vve (9%), bij 55 procent gaat het om het reguliere peuterspeelzaal- of kinderdagverblijfaanbod. De overige gemeenten kozen het antwoord 'Anders'. Om hoeveel peuters het dan gaat kunnen de meeste van deze 11 gemeenten niet beantwoorden.

De antwoorden op de vraag over het al dan niet individueel bepalen van de vve-doelgroep (tabel 14) hebben we bekeken per type gemeente (zie tabel 15).

Tabel 15 Individueel vve-doelgroep bepalen, uitgesplitst naar soort gemeente (n=153)

	G37		G86		Overig	
	N	%	N	%	N	%
Niet van toepassing (geen vve in gemeente)	0	0%	0	0%	4	4%
Ja	14	88%	27	79%	72	70%
Zij worden automatisch tot de vve-doelgroep gerekend	1	6%	5	15%	23	22%
Weet niet	1	6%	1	3%	2	2%
Anders	0	0%	1	3%	2	2%
Totaal	16	100	34	100	103	100

Er zijn een aantal kleine verschillen te zien tussen de gemeenten, vooral als het gaat om het individueel vaststellen van vve indicaties; dat gebeurt het meest in de G37.

Aan de gemeenten die vve indiceren of automatisch toewijzen, is gevraagd naar de instroom in de gewone vve-groepen. In 94 procent van de gemeenten stromen de kinderen inderdaad gewoon in in bestaande vve-groepen. Twee gemeenten weten het niet en zes (4%) geven aan dat het anders verloopt.

Over de omvang van de groep peuters met een status in vve-groepen durven de meeste respondenten geen uitspraken te doen. Zij die dat wel doen noemen getallen uiteenlopend van 2 tot 15 kinderen.

In tabel 16 is te lezen met welke partners gemeenten samenwerken voor het bieden van vve aan peuters met een status.

Tabel 16 Samenwerkingspartners (meerdere antwoorden mogelijk, n=138)

	Aantal keer genoemd	%
COA	12	9%
Bestuur van een (AZC-)school	7	5%
Een of meerdere schoolbesturen	63	46%
Het samenwerkingsverband po	22	16%
Kinderopvang/peuterspeelzaal-organisaties	135	98%
Buurgemeenten	10	7%
Provincie	3	2%
Jeugdgezondheidszorg	91	67%
Anders	21	15%

Logischerwijs werken gemeenten voor vve samen met de kinderopvang- en peuterspeelzaalorganisaties en de jeugdgezondheidszorg (vooral de consultatiebureaus). Er wordt weinig samengewerkt met COA en met buurgemeenten en nauwelijks met de provincie. Bij het antwoord 'Anders' worden veelal meerdere partners opgenoemd en wordt de lijst uit de tabel aangevuld met VluchtelingenWerk (vier keer genoemd) en welzijnswerk (zes keer genoemd).

Gevraagd naar knelpunten, worden de volgende zaken genoemd (tabel 17).

Tabel 17 Ervaren knelpunten (meerdere antwoorden mogelijk, n=138)

	Aantal keer genoemd	%
Nee	57	41%
Ja, op het gebied van financiën	40	29%
Ja, op het gebied van materiaal	13	9%
Ja, op het gebied van faciliteiten	13	9%
Ja, op het gebied van draagvlak	4	3%
Ja, op het gebied van deskundigheid van professionals	36	26%
Anders	34	25%

Veertig procent van de gemeenten ervaart geen knelpunten, krap een derde ervaart financiële knelpunten en een kwart knelpunten op het gebied van deskundigheid. Een kwart van de gemeenten heeft andere knelpunten ervaren; in de helft van de gevallen gaat dat om communicatie en ouderbetrokkenheid. Verder wordt door vijf gemeenten genoemd dat men nog geen knelpunten ervaart maar deze wel verwacht bij toename van het aantal kinderen. Drie gemeenten geven aan niet te weten of er knelpunten zijn.

4. Zomerscholen en /of schakelklassen

Sommige gemeenten hebben ervoor gekozen om zomerscholen en of schakelklassen te financieren. Aan alle respondenten is gevraagd of zij hierbij knelpunten ervaren, gerelateerd aan kinderen in de asielopvang of van statushouders. Deze vraag was voor 139 gemeenten niet van toepassing (geen zomerscholen of schakelklassen).

Tabel 18 Knelpunten bij de zomerscholen en of schakelklassen rondom kinderen in asielopvang of van statushouders (n=120)

	N	%
Nee, we ervaren geen knelpunten	53	44%
Ja	67	56%

Ruim de helft van de gemeenten die te maken hebben met zomerscholen en / of schakelklassen geeft aan knelpunten te ervaren. Bij de toelichting blijkt dat het in een derde van de gevallen gaat om gebrek aan financiën. Andere knelpunten hebben onder meer te maken met een te grote, te kleine of te onregelmatige toestroom, het hebben van een regiofunctie, of gebrek aan huisvesting.

Enkele voorbeelden van de toelichtingen over knelpunten:

- er zijn wachtlijsten
- scholen geven aan knelpunten te ervaren
- gezinsbegeleiding is een probleem
- intensieve begeleiding rond trauma's is nodig maar ontbreekt

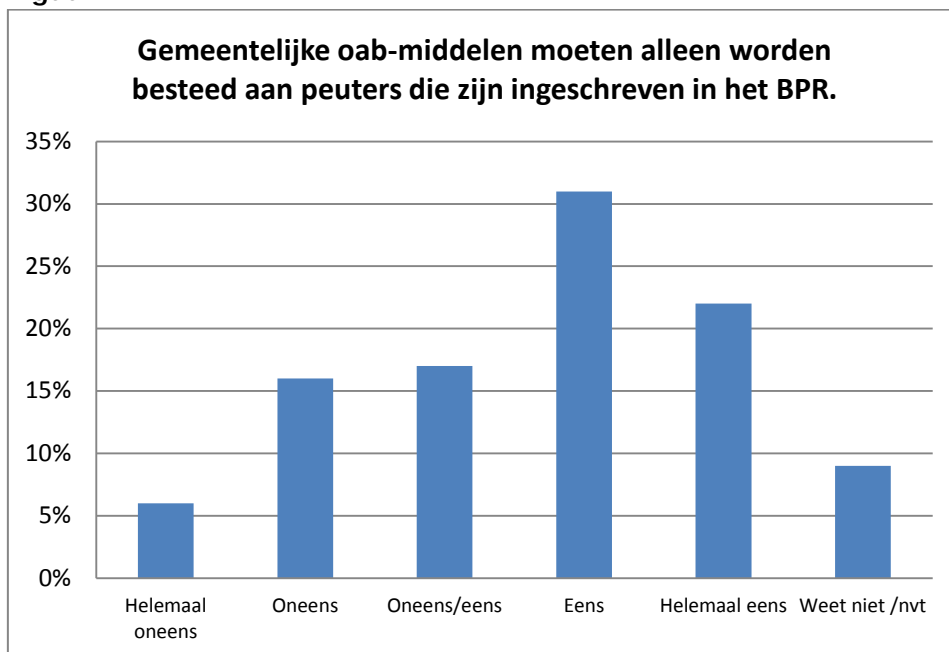
5. Opinies van gemeenten

Aan alle deelnemende gemeenten zijn twee stellingen voorgelegd:

Figuur 1

Figuur 2

Als we de gemiddelde scores op de stellingen (zonder de antwoorden weet niet/n.v.t.) vergelijken, constateren we dat op stelling 1 gemiddeld 3,5 wordt geschoord (een score tussen oneens/eens en eens). Op stelling 2 is de gemiddelde score 3,3. Bij een vergelijking tussen G37, G86 en overige gemeenten, zien we een aantal duidelijke verschillen in de reacties op deze stellingen tussen groepen gemeenten.

Tabel 19 Gemiddelde scores op de twee stellingen per soort gemeente

	Gemiddelde scores stelling 1	Gemiddelde score stelling 2
G37 gemeenten	3,6	2,9
G86 gemeenten	3,8	3,2
Overige gemeenten	3,4	3,4

De verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf bij het voorkomen van taalachterstanden, ook van asielzoekerspeuters, wordt meer onderschreven door G86 gemeenten. De G37 gemeenten zijn het minder dan anderen eens met stelling 2. De verschillen zijn echter allemaal niet significant en kunnen dus op toeval berusten.

6. Slothoofdstuk

Van alle Nederlandse gemeenten heeft tweederde meegedaan aan deze peiling. Een behoorlijke respons, waarin zowel de G37 en G86, als de overige gemeenten evenredig zijn vertegenwoordigd. Omdat onduidelijk is in welke gemeenten er momenteel asielzoekerspeuters zijn en in hoeveel gemeenten peuters met een status zijn ingeschreven, zijn de resultaten indicatief voor het totaalbeeld van Nederland.

In dit hoofdstuk zetten we de uitkomsten nog eens op een rij.

Asielzoekerspeuters

In de meeste gemeenten met een vorm van asielopvang wordt (educatieve) opvang aan de asielzoekerspeuters geboden. In een eerdere peiling (Muller en Verheggen) was die groep nagenoeg gelijk (nu 59%, toen 62%). Er zijn twee hoofdvormen van (educatief) aanbod aan asielzoekerspeuters te onderscheiden. Gemeenten waar een speelplek is op het terrein van de asielopvang waarmee de gemeenten verder weinig bemoeienis heeft. En gemeenten waar er een (vve)aanbod is voor de asielzoekerspeuters. Deze laatste groep gemeenten geeft aan dat er verschillen zijn met het reguliere vve-aanbod. Deze verschillen betreffen vooral een andere ouderbijdrage (vaak geen) en een aangepast programma. In bijna 80 procent van de gemeenten zijn er voldoende vve-plaatsen voor deze asielzoekerspeuters beschikbaar.

Voor voorschoolse vve stelt het Rijk als onderdeel van het onderwijsachterstandenbeleid geld beschikbaar aan gemeenten. Met deelname van asielzoekerspeuters houdt dat budget niet op voorhand rekening. Gevraagd naar de financieringsstromen blijkt dat 83 procent van de gemeenten die vve aan asielzoekerspeuters aanbiedt de onderwijsachterstandgelden inzet hiervoor, en een kwart van de gemeente meldt dat er (ook) gefinancierd wordt door het COA. Met het COA wordt ook intensief samengewerkt, door 70 procent van de gemeenten. Een tiende van de gemeenten werkt voor het vve-aanbod met een school samen. Iets meer dan de helft van de gemeenten die vve aan asielzoekerspeuters aanbiedt, ervaart knelpunten. Deze hebben vooral te maken met financiën en ook - maar in mindere mate - met deskundigheid van professionals.

Peuters met een status

Veel gemeenten in Nederland zullen al ervaring hebben met statushouders of daar in de toekomst mee te maken krijgen. Van de ondervraagde gemeenten heeft 66 procent te maken met peuters met een status. Zesentachtig procent van hen heeft een educatief aanbod voor deze groep. De peuters met een status worden door vve-gemeenten vaak net zo toegeleid naar vve als dat bij de andere peuters in de gemeente gebeurt. Afhankelijk van de werkwijze in de gemeente wordt door het consultatiebureau een vve-indicatie verleend of worden de peuters met een status automatisch tot de doelgroep gerekend. Voor het educatieve aanbod van peuters met een status werken gemeenten samen met voor vve geijkte samenwerkingspartners (kinderopvang/peuterspeelzaalorganisaties en jeugdgezondheidszorg).

Zestig procent van de gemeenten waar een educatief aanbod voor peuters met een status is, geeft aan knelpunten te ervaren. Het gaat dan in een derde van de gevallen om knelpunten op het gebied van financiën en in een kwart over knelpunten rond de benodigde deskundigheid.

Zomerscholen en/of schakelklassen

Van de 120 gemeenten die zomerscholen en/of schakelklassen financieren, heeft 56 procent knelpunten die zijn gerelateerd aan kinderen van asielzoekers of statushouders. Van de 49 gemeenten die hierover een toelichting gaven, noemden de meeste financiële knelpunten.

Opinies van gemeenten

Gemeenten denken verschillend over de mate waarin zij verantwoordelijk zijn voor de bestrijding van taalachterstanden van jonge kinderen in asielopvang binnen hun gemeentegrenzen. Echter, het merendeel is het hier (helemaal) mee eens. Als het gaat om het beperken van de inzet van onderwijsachterstandgelden voor peuters met een status is het beeld vergelijkbaar.

Tot slot

Uit de reacties van gemeenten in de open ruimtes in de vragenlijst en in de communicatie rond het onderzoek, kunnen we vaststellen dat dit onderwerp zeer leeft bij veel gemeenten. Veel gemeenten geven aan te weinig middelen te hebben om te doen wat men vindt dat men moet doen voor deze peuters. De situatie van asielzoekerspeuters en peuters met een status brengt ook een eigen dynamiek met zich mee. Denk aan trauma's van vluchtelingen, communicatie en taalproblemen en de bij professionals benodigde expertise om met deze zaken om te gaan. Ook de geringe aantallen peuters en in het geval van asielzoekerspeuters de soms extreem korte verblijfsduur, kunnen zorgen voor het uitblijven of moeizaam verlopen van een educatief aanbod voor deze peuters.

In de bijlage is een aantal opmerkingen van gemeenten na te lezen.

Bijlage

Toelichtingen gegeven door gemeenten aan het einde van de vragenlijst.

- De oab middelen zijn nu al ontoereikend, wij ontvangen € 6.000 en besteden € 67.000!!!
- Zolang er geen extra financiële middelen zijn om deze kinderen de opvang te geven die zij nodig hebben, om zo hier in Nederland een goede start te maken in het basisonderwijs moeten de kleinere gemeenten roeien met de financiële middelen die ze hebben. Voor de kleinere gemeenten is het vaak zoeken naar (nood) oplossingen. Terwijl deze kinderen structureel een goede opvang zouden moeten kunnen krijgen.
- Het is van belang dat zo vroeg mogelijk wordt gestart met participatie en integratie van vluchtelingen. ook als het gaat om personen die nog in een AZC verblijven. Wel is het lastig voor personen waarvan bekend is dat zij geen kans maken op een verblijfsvergunning.
- De gemeentelijke financiële middelen zijn beperkt. In de begroting is geen ruimte voor extra VVE-groepen. Voor de doelgroep waarvan niet zeker is hoelang ze in de gemeente verblijven, is een aanbod lastig te organiseren en ook kostbaar. Derhalve zouden hiervoor aanvullende VVE/OAB middelen beschikbaar moeten zijn vanuit het Rijk; vergelijkbaar met de aanvullende middelen voor kinderen in het basisonderwijs.
- In gemeente X komt er een noodopvanglocatie waarschijnlijk voor een jaar. Er is nog onbekend hoeveel asielzoekerspeuters er in de opvang komen en wat de behoefte is. Wij gaan inspelen op de vraag, daarbij niet een heel VVE programma optuigen, maar eerst inzetten op vrijwilligers, bijv. spelinloop, moeders er zelf bij betrekken, instructiebijeenkomsten voor taalachterstanden. Kinderopvanglocaties in de omgeving zijn zelf ook bereid de helpende hand te bieden en zullen hiervoor een plan bedenken, is nog in de brainstormfase. OAB middelen zijn vooralsnog niet toereikend. COA is verantwoordelijk voor alles binnen de muren van de noodopvang, echter de gemeente is wel bereid om hierin ook een rol te pakken (zie bovenstaand in samenwerking met de kinderopvang).
- Er zou extra budget beschikbaar voor gesteld moeten worden.
- Als de verantwoordelijkheid bij de gemeente wordt gelegd in combinatie met extra middelen dan vind ik het verantwoordelijkheid gemeente. als er een COA-opvanglocatie in de gemeente zit en de gemeente verantwoordelijk wordt voor bestrijding taalachterstand binnen de bestaande middelen dan vind ik dit niet juist omdat hierdoor te weinig middelen overblijven om alle kinderen een goed aanbod te kunnen doen
- er ontstaat mogelijk een knelpunt als er meer peuters met een asielachtergrond in de gemeente gehuisvest worden en het naar verwachting minder wordende OAB budget in 2017.
- Gemeenten kunnen samen met de lokale VVE-partners er voor zorgen dat jonge kinderen die in de opvanglocatie verblijven, al in een vroeg stadium een goed voorschool aanbod krijgen. Hiervoor moeten dan wel extra financiële middelen beschikbaar worden gesteld.
- Bij de toekenning van de OAB middelen moet wel rekening gehouden worden met de hoeveelheid 'asielpeuters', want de middelen zijn vaak niet toereikend
- Alle kinderen verdienen ondersteuning, en het helpt ook heel erg bij de opname in de gemeenschap. De middelen zijn echter onze beperking
- De (rijks- en gemeentelijke) middelen moeten worden ingezet op de achterstandsléerlingen. Door de komst van asielzoekerskinderen wordt dat budget nu verdund (er moeten meer kinderen met hetzelfde budget bediend worden) en dat is niet fair. Het rijk moet met meer geld over de brug komen.
- Uiteraard verdient elk kind een gelijke kans, echter de financiële middelen die beschikbaar worden gesteld zijn onvoldoende om ook daadwerkelijk alle kinderen een passend voorschools aanbod te kunnen doen. ad. stelling 1: dit is afhankelijk van de status van de opvang (gezinslocatie, GLO) ad. stelling 2: hoewel de GOAB-middelen ook daarvoor al onvoldoende toereikend zijn

- Ik vind dat de gemeente verantwoordelijkheden heeft voor alle jonge kinderen, maar daar dan ook het budget bij moet krijgen om die verantwoordelijkheid waar te maken.

- Vluchtelingen zijn een verantwoordelijkheid van de rijksoverheid. Het bekostigen van taaltrajecten zal ook vanuit het Rijk gefinancierd moeten worden. Binnen de huidige oab middelen is het voor ons onmogelijk.

- Elk kind, ook het kind dat nog niet ingeschreven kan worden of nog niet ingeschreven is in het BPR verdient het onderwijs te krijgen. De (financiële) middelen moeten daarvoor wel toereikend zijn of worden gemaakt.

- Het hangt van de situatie af. We hebben een kleine aanvullende opvanglocatie, waar de kinderen maar voor korte tijd zitten. We hebben aangesloten bij het initiatief van de school, die les geeft aan de AZC-kinderen om ook hun broertjes en zusjes op te vangen in de peuteropvang van de school. Voor statushouderspeuters kan men gebruik maken van VVE-plekken in peuterspeelzalen. Het hangt van de ouders af of ze hiervoor worden aangemeld.

- Alle kinderen hebben recht op ontwikkeling en onderwijs. Maar de gemeenten hebben hiervoor niet voldoende middelen. Dus kan het ook niet gevraagd worden.

- Ervaring heeft ons geleerd dat nieuwkomers in een opvanglocatie van het COA er te kort verblijven om er zinvol mee bezig te zijn.

- Het ontbreekt soms aan de middelen om de verantwoordelijkheid waarvan ik vind dat we die zouden moeten nemen ook te nemen. De OAB-uitkering wordt niet aangepast op het moment dat er een AZC wordt gevestigd binnen de gemeente. Bovendien is het moeilijk om bij ons AZC (officieel een noodopvang voor 1 jaar, die zich op 4 km van een kern bevindt) een VVE-locatie in te richten die voldoet aan alle vereisten.

- Er wordt in de gemeente X gewerkt aan de inrichting van een nood-AZC voor o.a. gezinnen in opmaat naar een definitief AZC waar ook gezinnen gehuisvest zullen worden. Wij zijn op dit moment aan het onderzoeken welke maatregelen voor de peuters uit AZC genomen moeten/kunnen worden om hen een zo goed mogelijke start te geven.

- Er is een verschil tussen jonge kinderen in BPR die langere tijd in de gemeente blijven en kinderen die heel tijdelijk verblijven in opvang COA.

- Nieuwkomer-peuters worden opgevangen binnen de bestaande vve-structuur, maar zouden eigenlijk meer uren vve moeten hebben. Daarvoor ontbreekt de financiering.

- OAB aansluiten bij recht op onderwijs, dus recht op onderwijs, bij achterstanden aanbod peuteropvang. Overheid heeft de taak in het kader van de universele rechten van het kind om kinderen te beschermen en geen uitzonderingen te maken (art. 2). Uiteindelijk is het ook kosten efficiënter, voorkomen is beter dan genezen. Taalachterstand is een belangrijke factor in de bestrijding van schooluitval

- Uiteindelijk is dit een politieke stellingname. in onze gemeente komt na de zomer een AZC en waarschijnlijk gaan we deze peuters net zo behandelen als statushouders, maar daar moet nog een formeel besluit over genomen worden. Verder zou het wel goed zijn als in de rijksbekostiging rekening gehouden werd met het werkelijke aanbod voor AZC peuters.

- Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het stimuleren van de ontwikkelingskansen van jonge kinderen, taal is hiervan een onderdeel. Voor deze groep is denk ik een 'taal' bad noodzakelijk niet per definitie een vve programma. Een 'peuterspeelzaalprogramma' zou mooi zijn. Gemeente heeft weinig middelen om op deze extra groep in te zetten. VVE middelen gaan al op aan de kinderen die vallen onder de vve doelgroep definitie. Dus vooral de kinderen van laag opgeleide ouders

- Wij voelen ons als gemeente heel verantwoordelijk. Maar belangrijkste vraag is of we de middelen daarvoor ook krijgen. Nu is dat niet goed geregeld, of ze nu wel of niet in een COA zitten. VVE-middelen zijn al jaren hetzelfde/te weinig ook met stijgend aantal statushouders

- Gemeenten die wel een AZC hebben en een ruime toestroom van statushouders (en in die zin ook gastarbeidersgezinnen met jonge kinderen) kunnen met de rijks gelden voor taalachterstanden te weinig slagkracht tonen en inzetten op preventie van taal- en spraakachterstanden van alle kinderen. Daarom wordt aangegeven dat in principe de gemeentelijke oab-middelen bestemd zijn voor peuters die

ingeschreven zijn in het BRP (LRKP), maar er bestaat wel degelijk een wens om kindgebonden budgetten vanuit het rijk te ontvangen om ook andere kinderen (in AZC's bijv.) beter tot ontwikkeling te laten komen.

- In een kleine gemeente met een zeer beperkt OAB budget drukken een klein aantal statushouders al enorm op de totale VVE-populatie en dus ook op de kosten. Er hoeft maar 1 groot gezin met jonge kinderen bij te komen en de opvang zit 'vol'. Omdat dit niet te voorspellen is, is het ook lastig om hierop voor te sorteren.

- Elke peuter, ingeschreven of niet, verdient een stimulerende rijke, leef en ontwikkelomgeving

- De gemeentelijke OAB middelen voor onze gemeente zijn zo beperkt dat daar nog geen één volledige VVE-groep van kan worden gefinancierd. Wij zetten dus sowieso al eigen geld in. Wanneer middelen beperkt zijn, zou ik ze vooral inzetten voor peuters die het programma ook langdurig te kunnen volgen en waar dus ook meer resultaat bereikt kan worden. Tegelijkertijd voelen we ook wel een (gedeelde/ gezamenlijke) verantwoordelijkheid voor peuters die kort hier verblijven, maar dat is bij ons nu niet aan de orde.

- Gemeenten met een AZC binnen de gemeentegrenzen zouden financieel gecompenseerd moeten worden voor het VVE aanbod aan 2-4 jarigen.

- Bij ons slechts enkele gezinnen die hier net zijn komen wonen en waarvoor we nog van alles aan het regelen zijn. Als het gaat om enkele kinderen, kan het wel uit het gemeentelijke budget, gaat het om een grote groep dan zijn aanvullende middelen vanuit het rijk wenselijk.

- Er moeten extra financiële middelen beschikbaar komen vanuit het Rijk om alle van vluchtelingenkinderen ook daadwerkelijk extra taalondersteuning te kunnen aanbieden.

- Indien de rijksoverheid een ruimhartig toelatingsbeleid voert dient die ruimhartigheid ook terug te vinden zijn in de bekostiging. De rijksoverheid zwijgt in alle talen.

- Het is heel lastig om positieve intenties voor een voorschools aanbod voor deze peuters te realiseren als er geen budget tegenover staat. Als kleine gemeente mét een asielzoekerscentrum binnen de gemeentegrenzen is de financiële speelruimte nihil. Als de financiële verantwoordelijkheid op een hoger niveau wordt genomen (gelden via COA, net als in het onderwijs?) geeft dat mogelijkheden om op lokaal niveau de goede dingen te doen.

- Voor de kinderen van statushouders zou extra budget moeten komen om de sociaal-emotionele problematiek aan te pakken. De groep kinderen die nu binnen komt heeft vaak trauma's te verwerken en hun ouders ook. Daarnaast is de drempel van 4 asielzoekerskinderen/ statushouders om extra geld te ontvangen door scholen moeten worden opgeheven. De scholen zouden per kind moeten ontvangen. In een kleine gemeente proberen de scholen de kinderen te spreiden, waardoor niet alle scholen 4 kinderen inschrijven, en dus geen aanspraak maakt op de extra gelden.

- Het is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van COA, rijk, gemeenten om kinderen/peuters van deze doelgroep zo snel mogelijk de kans te geven de taal te leren. Flexibiliteit van de gemeente is daarin nodig, maar bij grote aantallen peuters moet daar wel een financiële tegemoetkoming tegenover staan vanuit het rijk.

- Als er meer peuters van statushouders komen of er een noodopvang komt dan zijn extra middelen nodig.

- De gemeente is best bereid om (met de kinderopvangorganisaties) het VVE te organiseren voor de peuters in AZC's, voor zover zij hiervoor een passende vergoeding ontvangt.

- wet- en regelgeving van OAB middelen zijn bindende voorwaarden aan welk kind de gemeente, de OAB middelen mag besteden

- Vluchtelingenwerk maakt de mensen wegwijs in de gemeente. Als om sociaal medische gronden vroegschoolse educatie aangeboden moet worden dan kan dat vanuit de bijzondere bijstand gefinancierd worden net als voor andere kinderen in de gemeente. We voeren daar geen afzonderlijk beleid op. Het betreft hier vier peuters in onze gemeente.

- Het COA is verantwoordelijk voor diegenen in een opvanglocatie van het COA. Bij een langer verblijf in Nederland is het wel van belang dat deze groep jonge kinderen ook in staat zijn te

communiceren met Nederlandse leeftijdsgenootjes. Wellicht kan vrijwillige taalondersteuning geboden worden via de taalnetwerken. (Tel mee met taal) Echter hoe dan ook via OAB-middelen die gebaseerd is op de som der gewichten of anderszins zullen deze vormen van taalondersteuning aan deze groep om extra bekostiging vragen in bepaalde mate.

-
- De oab middelen zijn momenteel niet voldoende en dreigen zelfs weg te vallen bij een herijking van de verdeelsystematiek door het Rijk. Een groot punt van zorg is als er een flinke toename komt van statushoudende peuters.
-
- Vanuit maatschappelijk gevoel vind ik ook dat kinderen 0-4 in opvanglocaties educatief onderwijs moeten krijgen. En zou ik daar als gemeente best over na willen denken als dit bij ons speelt. Echter krijgen gemeenten nu OAB-gelden op basis van kengetallen 2009 (en dan misschien 2013 volgend jaar). Dan hebben wij niet voldoende middelen om ook onderwijsachterstandenbeleid voor genoemde doelgroep uit te voeren.
-
- Niet alle gemeenten ontvangen oab middelen. voor deze gemeenten is het moeilijk voldoende taalaanbod te realiseren.
-
- De OAB middelen zijn nu al niet toereikend voor de huidige 2 tot 4 jarigen, dus...
-
- aangezien de bekostiging vanuit het rijk voor onze gemeente minimaal is (Goa-gelden €6000 per jaar) zijn de middelen nu al niet voldoende
-
- Om het zuiver te houden is het goed om de OAB middelen te besteden aan peuters die zijn ingeschreven in BPR, dat wil niet zeggen dat we als gemeente geen verantwoordelijkheid hebben om iets te organiseren voor peuters die in opvanglocatie verblijven. In gemeente X is dat laatste echter niet aan de orde.
-
- Uit welke pot geld voor asielzoekers-peuters komt zou niet uit moeten maken. Belangrijk is dat ze opgevangen worden en ook hun plek vinden in het onderwijs. Maar dat neemt niet weg dat er ergens geld vandaan moet komen.
-
- we krijgen geen oab gelden, wat ons dwingt de doelgroep definitie smal te houden, ten nadelen van deze groep.
-
- We moeten af van het hokjesdenken en beperkingen in de regelgeving/bemoeizucht van het Rijk. Laat gemeenten vrij in het invullen van hun verantwoordelijkheden. Onze gemeente ontvangt geen bijdrage van het Rijk. Desondanks nemen we wel onze verantwoordelijkheid.
-
- Peuters moeten langere tijd in gemeente verblijven. Groepen moeten niet teveel wisselen.
-
- Opvanglocatie COA: na max. van 6 maanden verhuizen de peuters weer naar een andere opvanglocatie. Als geen landelijke afspraken worden gemaakt over de bestrijding van taalachterstanden bij deze kinderen blijft het dweilen met de kraan open; zonder afspraken is er geen continuïteit in dit taalonderwijs
-
- Verantwoordelijkheid voor opvang voor kinderen cf kwaliteit Wet Kinderopvang hoort niet enkel bij AZC gemeenten maar bij heel Nederland. Vluchtelingenpeuters die geen goed aanbod krijgen, dreigen een verloren groep te worden, met alle gevolgen voor de hele Nederlandse samenleving. Peuters die mogen blijven, maar zelfs peuters die na jaren teruggestuurd kunnen worden, dienen voor de time-being een perspectief te krijgen. Vandaar dat uit solidariteit en reële toekomstvisie een landelijk minimum aanbod (wet WKO) gefinancierd dient te worden, niet enkel door AZC gemeenten die al extra stappen zetten, maar door de rijksoverheid. Ons OABbudget van maar 4 ton is niet bedoeld voor en niet voldoende voor goede peuteropvang van vluchtelingenkinderen. Als handhaver dient de gemeente toe te zien op peuteropvang cf WKO. Vrijwilligers zijn prima, maar als aanvulling op professionals. Onze gemeente wil investeren, gaat ook het gesprek aan met COA. Gemeente X levert al zeer actief inzet op creëren van draagvlak onder de bevolking, faciliteiten voor AZC school, inzet van vrijwilligers. Daarbij moeten we de lage ses inwoners niet vergeten, ook zij hebben recht op een goed aanbod. We lopen - ondanks onze inzet- het risico dat door rondpompen van vluchtelingen steeds nieuwe kinderen binnenkomen uit gemeenten die niets regelen. De druk op passend onderwijs en jeugdhulp wordt daardoor nog groter, gemeente X is voor beiden al nadeelgemeente. We willen serieus onze inzet tonen, ook voor COA peuters en niet ingeschrevenen in BRP, maar hebben daarbij een solidaire overheid en collega-gemeenten nodig. We zien uit naar de algemene aanbevelingen n.a.v. deze enquête.
-

- Rijksmiddelen voor VVE ontoereikend om te voldoen aan de vraag. Ook basisscholen doen beroep op gemeente voor extra financiële ondersteuning t.b.v. kinderen van statushouders.

- Elke peuter in een AZC of noodopvang vve aanbieden is niet haalbaar. Echter, uitzonderingen moeten altijd mogelijk zijn.

- Vroegtijdige actie op taal bij anderstalige peuters is van belang, anderzijds kan het inefficiënt zijn om inzet te plegen op kinderen die mogelijk al na korte termijn via een (versnelde) procedure uitgezet worden omdat zij niet in aanmerking komen voor een verblijfsstatus. De inzet voor peuters in een opvanglocatie, waarvan nog niet duidelijk is of zij in NL zullen blijven of niet, zou er m.i. in eerste instantie op gericht moeten zijn, dat structuur en samen spelen enz. goed is voor de ontwikkeling van deze kinderen in het algemeen. Als de taalontwikkeling van kinderen binnen deze groep, die hier uiteindelijk langer zullen blijven, daar van verbeterd is dat een mooi effect en kan hierop worden voortgebouwd wanneer zij statushouders zijn/in het BPR zijn ingeschreven.

- Hoe vroeger je start met het aanbieden van educatie, hoe groter de kans dat zij bij een vaste verblijfsstatus geen onderwijsachterstand krijgen. Het aanbieden van voorschoolse educatie zorgt ook voor een goede afleiding voor de kinderen die in een niet alledaagse situatie moeten verblijven. Ook kunnen trauma's vroegtijdig gesignaleerd worden en wellicht voorkomen kunnen worden.

Colofon

Titel: Educatief aanbod voor asielzoekerspeuters en peuters met een status

Auteurs: Sandra Beekhoven en Paulien Muller

Project: Ondersteuning G37 en G86 in 2016

Sardes projectnummer: TR1357

Opdrachtgever: Ministerie van OCW

Datum: 2016